

С Т А Н О В И Щ Е

от доцент доктор Александър Александров Гергинов

относно дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление **8.2. Изобразително изкуство**, докторска програма „**Приложни, изящни изкуства и дизайн**“, на Сие Сяона, на тема „**Произход и приемственост на неезиковите символи: Приложение на древни техники за текстилен печат и багрене в България и Китай**“, с научен ръководител доц. д-р Динка Жорова Якимова-Касабова.

Представеният дисертационен труд е посветен на актуален и значим проблем в областта на приложните изкуства и дизайна – изследването на традиционните етнически орнаменти като неезикови знакови системи и възможностите за тяхното осмислено трансформиране в съвременния дизайн на облеклото. В центъра на разработката е сравнителното изследване на традиционната българска шевица и орнаментите, свързани с техниката „джаран“ на китайския етнос Бай. Темата е особено актуална в условията на глобализация, когато традиционните визуални кодове се откъсват от първоначалния си културен контекст и възниква необходимост не само от тяхното съхраняване, но и от намиране на устойчиви форми за тяхното съвременно развитие.

Сие Сяона е родена през април 1979 г. в Сиан, Китай. През 2002 г. придобива бакалавърска степен по „Художествен дизайн на облеклото“ в Сианския университет по инженерни технологии, а през 2014 г. – магистърска степен по „Маркетинг на облеклото“ в Политехническият университет на Хонконг. От 2002 г. до настоящия момент професионалната ѝ дейност е свързана с Института по изкуствата на Гуанджоуския университет по физическа култура, Китай, като работи като преподавател асистент/доцент съобразно заеманата длъжност. Научните ѝ интереси са в областта на изкуството и хуманитарните науки, традиционните орнаменти и мотиви. Представените публикации са пряко свързани с тематиката на дисертацията и включват изследвания върху техниката „джаран“ на етноса Бай, китайските модели и

декорации при батик и символното значение на животинските декоративни елементи в китайското облекло.

Методологията на дисертационния труд е адекватна на поставените цели. Използвани са литературен анализ, теренно изследване и сравнителен метод. Проучванията са свързани с наблюдения, фотографски записи и събиране на първичен материал в България и Китай. Теоретичната рамка е изградена върху семиотичните концепции на Сосюр, Пърс и Морис, като особено значение има разграничаването на синтактика, семантика и прагматика. Чрез него орнаментите са разгледани не само като формални декоративни структури, а като функциониращи символни системи, в които формата, значението и културният контекст са взаимно свързани.

Положително оценявам стремежа на авторката да надхвърли традиционното описателно представяне на орнаментите. Българската шевица е интерпретирана чрез характерните за нея геометричен ред, повтаряемост, граници и стабилност, докато при орнаментите на Бай се открояват процесуалността, отворената форма и връзката с природния цикъл. Сравнението показва, че различни културни системи могат да превръщат представи за природата, човека, социалния ред и вярванията във визуални знаци, като използват различни механизми на означаване.

Съществено място в дисертацията заемат научните приноси. Първият се състои в изграждането на сравнително-семиотична рамка за анализ на българските и китайските традиционни текстилни орнаменти. Чрез прилагането на синтактично, семантично и прагматично равнище се създава възможност различни културни орнаментални системи да бъдат изследвани чрез общ методологичен инструмент. Вторият принос е свързан с изясняването на динамичния характер на символното значение – орнаментът е представен като система, която се променя в зависимост от историческия и социалния контекст. Третият принос е свързан с интерпретирането на орнаментата като носител на културна памет и идентичност, чрез който се предават вярвания, ценности и исторически опит. Четвъртият принос се изразява в прилагането на семиотичен подход към межкултурното сравнение на български и китайски традиции. По този начин изследването разширява възможностите за използване на семиотиката в приложните изкуства и дизайна.

Особено важни са научно-приложните приноси, тъй като те свързват теоретичния анализ с професионалната област на дизайна. Авторката предлага методология за трансформиране на традиционни орнаменти в езика на съвременния дизайн чрез последователност от извличане на образа, картографиране на формата и

определяне на основната форма. Този подход позволява традиционният мотив да не бъде копиран механично, а да бъде структурно и визуално трансформиран при запазване на основното му културно и семантично ядро. Предложени са и принципи за адаптиране на традиционните мотиви към съвременната естетика, материали и технологии. В този смисъл приносът на труда е не само в интерпретирането на наследството, но и в създаването на методологична основа за неговото творческо продължаване в съвременната модна и дизайнерска практика.

Като особено ценен резултат определям връзката между трите равнища на изследването – теория на знака, конкретен анализ на традиционните орнаменти и тяхната съвременна дизайнерска трансформация. Именно тази връзка придава на разработката научно-приложна завършеност. Предложеният модел има потенциал да бъде адаптиран и към други традиционни текстилни и орнаментални системи.

Към положителната оценка бих отправил и някои препоръки. Методологичният модел би могъл в бъдеще да бъде проверен чрез по-голям брой конкретни дизайнерски реализации и прототипи, както и чрез изследване на възприемането на трансформираните мотиви от различни аудитории. Разширяването на сравнителната база с други културни традиции също би увеличило приложимостта на предложената методология. Тези бележки не намаляват стойността на настоящия труд, а очертават възможности за неговото бъдещо развитие.

Авторефератът представя последователно целите, задачите, методите, резултатите и приносите на дисертацията. Налице е логично движение от историко-културния анализ към семиотичното интерпретиране и към разработването на приложна методология. Дисертационният труд демонстрира познаване на научната литература, способност за работа с теренни материали и умение за съчетаване на теоретичен и приложен анализ.

Въз основа на изложеното считам, че дисертационният труд **„Произход и приемственост на неезиковите символи: Приложение на древни техники за текстилен печат и багрене в България и Китай“** представлява самостоятелно, актуално и интердисциплинарно научно изследване с ясно изразени научни и научно-приложни приноси. Трудът отговаря на характера и изискванията на докторска разработка в професионално направление 8.2. Изобразително изкуство, докторска програма „Приложни, изящни изкуства и дизайн“.

Давам положително становище и препоръчвам на уважаемото научно жури да подкрепи присъждането на образователната и научна степен „доктор“ на Сие Сяона.

Доц. д-р. Александър Гергинов

София, 11.08.2026 г.